

Utåtande Rotel IV (Dnr KS 2025/602)**Avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för
gårdsförsäljning**

Framställan från socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Avgifter för ansökan om tillstånd och tillsyn enligt a - c nedan godkänns enligt följande:
 - a. ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning, avgift 10 000 kr
 - b. ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning befintlig tillståndshavare av serveringstillstånd, avgift 5 000 kr
 - c. tillsynsavgift, föreslagen avgift 6 000 kr
2. Avgifterna för ansökan om tillstånd enligt punkt 1a - 1b ovan gäller från den 1 juni 2025.
3. Avgifterna för tillsyn enligt punkt 1c ovan gäller från den 1 januari 2026.
4. Gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider helgfria vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt helgfria lördagar mellan klockan 10:00-15:00.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne**Sammanfattning av ärendet**

Den 23 april 2025 beslutade riksdagen om ändring i alkohollagen. Ändringen innebär att gårdsförsäljning av alkoholdrycker tillåts i samband med besöksarrangemang. Bestämmelserna om gårdsförsäljning föreslås gälla i sex år. Kommunen ska hantera ansökningsförfarandet och planera och genomföra tillsynsbesök gällande alkohollagen och gårdsförsäljningstillstånd. I lagen ges kommunen även rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas.

Socialnämnden har föreslagit avgifter och försäljningstider för gårdsförsäljning och hemställt att kommunfullmäktige ska besluta enligt förslaget.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret är positiva till förslaget.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Systembolaget och det svenska alkoholmonopolet har tjänat Sverige väl och har bidragit till en bättre folkhälsa än om försäljningen hade varit oreglerad. Med det övergripande förslaget om gårdsförsäljning finns det en risk att det statliga monopolet utmanas. Detta ställer sig staden kritiska emot.

Alkoholens tillgänglighet är en socialpolitisk fråga. Därmed är försäljningstider i allra högsta grad av folkhälsobetydelse. Ökad tillgång till alkoholdrycker leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Vi vet idag inte vilken effekt gårdsförsäljning av alkoholdrycker kommer att ha för alkoholkonsumtionen i Stockholm, men mot bakgrund av folktätheten och utökade försäljningsplatser och därmed utökad tillgång till alkoholdrycker kan effekten i vart fall inte uteslutas påverka människors dryckesvanor så att konsumtionen ökas. Med anledning av detta kommer öppettiderna för gårdsförsäljning vara helgfria vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt helgfria lördagar mellan klockan 10:00-15:00, vilket är samma öppettider som Systembolaget.

Bryggerier, destillerier, vingårdar, m.m. kommer nu att under sex dagar i veckan få sälja alkohol i mindre mängd i anslutning till sin produktion.

Efter att ärendet behandlats i socialnämnden har det lagts till ett förtydligande om vilka öppettider som kan beviljas vid helgfria dagar. Följande tillägg av ordet *helgfria* har gjorts "[...]gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider *helgfria* vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt *helgfria* lördagar mellan klockan 10:00-15:00".

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå förslaget till beslut
2. Att Stockholms stad tillämpar de mest generösa tillåtna öppettiderna inom ramen för lagstiftningen, kl. 10-20 samtliga veckodagar, samt
3. Att därutöver anföra följande

Socialdemokraternas negativa syn på både nöjesliv och företagande är tydligt i det här förslaget till beslut. Att införa så restriktiva regler för gårdsförsäljning är ett hårt slag för alla mikrobryggerier och brännerier i Stockholmstrakten. Att inte tillåta försäljning på vare sig söndagar eller lördagseftermiddagar försämrar möjligheterna för stockholmare och turister att testa på vad Stockholms bryggerier kan producera.

Gårdsförsäljningen kommer redan i regeringens förslag till beslut vara kraftigt reglerat gällande både kvantitet och hur försäljningen får gå till. Att Socialdemokraterna nu väljer att överreglera detta innan de nya reglerna ens klubbats i riksdagen visar på en ovilja att låta stockholmarna leva på samma sätt som stora delar av övriga Europa.

Det är rimligt att anta att huvuddelen av besöken kommer ske under helger och kvällstid, vilket bör återspeglas i de tidsramar som kommunen fastställer. Den kontrollmekanism som ligger i kravet på deltagande i ett strukturerat och kostnadsbelagt arrangemang innebär att riskerna för överkonsumtion eller missbruk bedöms som mycket begränsade.

Att tillåta försäljning under kvällar och helger är snarare en förutsättning för att modellen ska fungera som tänkt. En utökad kvällsöppet-tid skulle öka möjligheterna för aktörer att bedriva en seriös verksamhet inom besöksnäringen, utan att detta står i konflikt med folkhälsomål. Reformen är tidsbegränsad till sex år och det är därmed av vikt att förutsättningarna för en meningsfull och rättvisande utvärdering finns på plats från start. Därutöver anser vi att det inte är motiverat att ta ut full avgift när en befintlig tillståndsinnehavare ansöker om tillstånd för gårdsförsäljning.

Låt Stockholm bli mer som andra storstäder och säkerställ att vi fortsätter vara Sveriges nöjesstad. Låt stockholmarna köpa en närproducerad öl under söndagsutflykten.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 7 maj 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) och Jan Jönsson (L) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå förslag till beslut
2. Att Stockholms stad beviljar försäljningstider för gårdsförsäljning mellan klockan 10:00-20:00 samtliga dagar samt
3. Att därutöver anföra följande:

Att Sverige äntligen får gårdsförsäljning av alkohol är en efterlängtat frihetsreform. Centerpartiet är i grunden positiva till regeringens förslag om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker. Det är ett efterlängtat steg efter över 20 års arbete, där vi var initiativtagare till den utredning som låg till grund för förslaget, även om förslaget är för restriktivt för att fullt ut gynna småskaliga producenter. Exempelvis är kravet på att inköp endast får ske i samband med betalda besök, att producenter måste informera om alkoholens skadeverkningar vid försäljning, samt att den tillåtna produktionsvolymen för öl- och ciderproducenter har sänkts från 500 000 till 400 000 liter per år, vilket kan utesluta flera framgångsrika företag. Särskilt i Stockholm kan det spela roll, då till exempel Nya Carnegiebryggeriet har för stor produktion för att tillåta gårdsförsäljning.

I ljuset av det är det extra olyckligt att vänsterstyret vill öka restriktionerna än mer på gårdsförsäljningsförslaget. Regeringens plan var att försäljning skulle tillåtas alla dagar mellan klockan 10.00 och 20.00, men i Stockholm tycker vänstermajoriteten att de producenter som vill ansöka om gårdsförsäljning inte får ha öppet på söndagar, helger eller efter klockan 15.00 på lördagar. Det sätter rejäla käppar i hjulet för våra småskaliga företag i staden som bedriver småskalig och hantverksmässig alkoholproduktion. När hade vänsterstyret tänkt att de som bedriver gårdsförsäljning kan vänta sig besök? Att kunna gå en guidad visning, lära sig mer om ett visst öl eller cider och i samma veva köpa med sig några flaskor hem är inte den enorma risk för folkhälsan som styret påstår.

Vänsterstyrets förslag begränsar Stockholms möjlighet att utveckla nya besöksupplevelser för besökare och turister. Besöksnäringens affärslogik bygger i hög utsträckning på att verksamheter är öppna när människor är lediga. Att i detta sammanhang införa begränsningar i form av kortare försäljningstider på lördagar, samt ett totalförbud mot försäljning på söndagar och helgdagar, riskerar att det för många småskaliga dryckesproducenter inte är ekonomiskt försvarbart att hålla öppet. Resultatet blir att gårdsförsäljning inte kommer till stånd alls – vilket vore ett allvarligt bakslag både för den lokala företagsamheten och den lokala turismen.

Enligt branschorganisationen Visita saknar dessutom generella tidsbegränsningar för gårdsförsäljning stöd i både propositionen och alkohollagen. Lagstiftningen förutsätter en individuell prövning av varje ansökan – inte att kommuner inför egna generella och mer restriktiva regler än lagen medger.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Den 23 april 2025 beslutade riksdagen om ändring i alkohollagen. Syftet med lagändringen att införa möjlighet att ansöka om gårdsförsäljningstillstånd är att främja lokal besöksnäring i hela landet. Samtidigt innebär den att konsumenters tillgång till alkohol ökar. Förslagen är därför utformade så att syftet med reformen uppnås samtidigt som det höga skyddet för folkhälsan bibehålls genom att tillgången till alkohol begränsas.

Kommunen får i uppgift att pröva ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd. Det innebär att kommunen får ett ansvar för tillståndsprövning och tillsyn som motsvarar det ansvar som kommunen har över alkoholservering. Genom avgifterna får kommunen kostnadstäckning för en effektiv tillsyn över att de föreslagna kraven kring gårdsförsäljning följs, vilket är viktigt både ur ett folkhälsoperspektiv och för att ge näringsidkarna möjlighet att verka på lika villkor. I lagen ges kommunen även rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas.

Avgifter

Kommunerna får möjlighet att ta ut avgifter för tillståndsprövning och tillsynsarbetet för gårdsförsäljning.

Samma regler som för den som ansöker om serveringstillstånd ska gälla, det vill säga att tillståndshavaren ska vara ekonomiskt och personligt lämplig. Sökanden ska också ha avlagt ett prov för att visa på tillräckliga kunskaper i alkohollagen och anslutande föreskrifter. Kravet på lämplighet innebär en relativt omfattande utredning.

Polismyndigheten och Skatteverket kommer att vara remissinstanser.

Remisshandlingar ska skickas ut, bevakas och remissyttranden ska inarbetas i beslutsunderlaget. Vid sidan om remissförfarandet ska en utredning sammanställas.

Utredningen ska visa på sökandens ekonomiska förhållanden och sökandens ekonomiska möjligheter att införskaffa den aktuella verksamheten. Sökanden ska visa varifrån kapitalet till inköpet kommer för att motverka illegala medel i branschen.

Utöver lämplighetskravet ska följande förutsättningar utredas för att gårdsförsäljningstillstånd ska kunna meddelas:

- tillverkaren är juridiskt och ekonomiskt oberoende av andra tillverkare av alkoholdrycker,
- tillverkarens årsproduktion inte överstiger viss volym,
- försäljningen sker från den plats där den karaktärsgivande delen av tillverkningen av den aktuella alkoholdrycken sker,
- gårdsförsäljning får enbart ske till konsumenter som deltagit i ett kostnadsbelagt besöksarrangemang som har anknytning till alkoholdrycken,
- begränsningar för hur stor mängd varje person får köpa,
- åldersgränsen är 20 år för att köpa alkoholdrycker,
- försäljning ska ske från ett avgränsat utrymme som tillståndshavaren disponerar,

- priset på de drycker som säljs får inte sättas lägre än tillverkningskostnaden samt ett skäligt påslag, samt
- sökanden ska bifoga ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram till sin ansökan

Kommunen fastställer avgiftsnivåerna. Avgiftsnivåerna ska fastställas i enlighet med de allmänna krav om självkostnadsprincipen som finns beträffande kommunala taxor, det vill säga att tillstånds- och tillsynsavgifterna ska täcka handläggningskostnader, tillsyn och övriga myndighetskostnader.

Tillståndsavgifter

Socialnämnden har uppskattat att en rimlig tid för att handlägga en ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning bör vara cirka åtta timmar effektiv tid. För de sökanden som är befintliga tillståndshavare av serveringstillstånd inom Stockholms stad föreslås en reduktion av priset. Detta då handläggningstiden beräknas vara kortare för dessa ärenden då tillståndshavarna löpande lämplighetsprövas inom ramen för den inre tillsynen av sitt serveringstillstånd. Socialnämnden förslår avgifter för ansökan om tillstånd enligt nedan.

Kategori	Föreslagen avgift
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning	10 000 kr
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning för befintlig tillståndshavare	5 000 kr

Tillståndsavgifterna föreslås gälla från 1 juni 2025.

Tillsynsavgifter

Kommunens kostnader för tillsynen består av två delar. En administrativ ”inre tillsyn” och en kontroll på försäljningsstället, ”yttre tillsyn”. Den administrativa delen består i regelbunden kontroll av tillståndshavarnas löpande vandel, kontakter med andra myndigheter, planering av den ”yttre tillsynen”, efterarbete med rapportering, kommunikering och utarbetande av beslutsunderlag för eventuella administrativa sanktioner. Sammantaget beräknas tiden för tillsyn uppgå till knappt sex timmar/tillsyn.

Kategori	Föreslagen avgift
Tillsynsavgift	6 000 kr

Tillsynsavgiften föreslås gälla från 1 januari 2026.

Försäljningstider

Förslaget om gårdsförsäljning ger även kommunen rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Gårdsförsäljning får dock inte bedrivas tidigare än klockan 10:00 och inte pågå längre än till klockan 20:00. Vid bestämmande av tiden för gårdsförsäljning ska det särskilt beaktas om försäljningen kan befaras medföra

olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Begreppet gårdsförsäljning för tankarna till mindre vingårdar på landsbygden som säljer vin gjort på gårdens egna frukter. I en stad som Stockholm kommer det att handla om mindre bryggerier eller destillerier i vår urbana stadsmiljö. Eftersom Stockholm är en storstad med tät befolkning och många besökare kan det antas att efterfrågan kommer vara särskilt stor här.

Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. Kommunerna måste vid bestämmande av försäljningstider särskilt beakta att sociala och hälsomässiga hänsynen ska ges företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn. Det finns alltså alkoholpolitiska skäl att begränsa gårdsförsäljningen på samma sätt som Systembolaget. Socialnämnden föreslår därför att gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider helgfria vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt helgfria lördagar mellan klockan 10:00-15:00.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2025 följande.

Avgifter

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter enligt nedan.
2. Socialnämnden hemställer till kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förslaget.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Försäljningstider

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag att gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt lördagar mellan klockan 10:00-15:00.
2. Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Maurice Forslund (KD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter, samt att socialnämnden hemställer kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förslaget. Socialförvaltningen föreslår vidare att nämnden godkänner

förvaltningens förslag om försäljningstider för gårdsförsäljning och överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig bakom socialnämndens förslag till avgifter samt till försäljningstider vid gårdsförsäljning, enligt nedan.

Avgifter

Kategori	Föreslagen avgift
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning	10 000 kr
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning för befintlig tillståndshavare	5 000 kr
Tillsynsavgift	6 000 kr

Avgifterna för ansökan om tillstånd gäller från den 1 juni 2025. Avgifterna för tillsyn gäller från den 1 januari 2026.

Försäljningstider

Vardagar mellan klockan 10:00-20:00

Lördagar mellan klockan 10:00-15:00.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L)

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att Stockholms stad tillämpar de mest generösa tillåtna öppettiderna inom ramen för lagstiftningen, kl. 10-20 samtliga veckodagar, samt
3. att därutöver anför följande:

Socialdemokraternas negativa syn på både nöjesliv och företagande är tydligt i det här förslaget till beslut. Att införa så restriktiva regler för gårdsförsäljning är ett hårt slag för alla mikrobryggerier och brännerier i Stockholmstrakten. Att inte tillåta försäljning på vare sig söndagar eller lördagseftermiddagar försämrar möjligheterna för stockholmare och turister att testa på vad Stockholms bryggerier kan producera.

Gårdsförsäljningen kommer redan i regeringens förslag till beslut vara kraftigt reglerat gällande både kvantitet och hur försäljningen får gå till. Att Socialdemokraterna nu väljer att överreglera detta innan de nya reglerna ens klubbats i riksdagen visar på en ovilja att låta stockholmare leva på samma sätt som stora delar av övriga Europa.

Det är rimligt att anta att huvuddelen av besöken kommer ske under helger och kvällstid, vilket bör återspeglas i de tidsramar som kommunen fastställer. Den kontrollmekanism som ligger i kravet på deltagande i ett strukturerat och kostnadsbelagt arrangemang innebär att riskerna för överkonsumtion eller missbruk bedöms som mycket begränsade.

Att tillåta försäljning under kvällar och helger är snarare en förutsättning för att modellen ska fungera som tänkt. En utökad kvällsöppet-tid skulle öka möjligheterna för aktörer att bedriva en seriös verksamhet inom besöksnäringen, utan att detta står i konflikt med folkhälsomål. Reformen är tidsbegränsad till sex år och det är därmed av vikt att förutsättningar för en meningsfull och rättvisande utvärdering finns på plats från start.

Låt Stockholm bli mer som andra storstäder och säkerställ att vi fortsätter vara Sveriges nöjesstad. Låt stockholmarna köpa en närproducerad öl under söndagsutflykten

Reservation av Kristin Jacobsson (C)

1. att återremittera förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att därutöver anför följande:

Centerpartiet är i grunden positiva till regeringens förslag om att tillåta gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker. Det är ett efterlängtat steg efter över 20 års arbete, där vi var initiativtagare till den utredning som låg till grund för förslaget, även om förslaget är för restriktivt för att fullt ut gynna småskaliga producenter. Exempelvis är kravet på att inköp endast får ske i samband med betalda besök, att producenter måste informera om alkoholens skadeverkningar vid försäljning, samt att den tillåtna produktionsvolymen för öl- och ciderproducenter har sänkts från 500 000 till 400 000 liter per år, vilket kan utesluta flera framgångsrika företag. Särskilt i Stockholm kan det spela roll, då till exempel Nya Carnegiebryggeriet har för stor produktion för att tillåta gårdsförsäljning.

I ljuset av det är det extra olyckligt att vänsterstyret vill öka restriktionerna än mer på gårdsförsäljningsförslaget. Regeringens plan var att försäljning skulle tillåtas alla dagar mellan klockan 10.00 och 20.00, men i Stockholm tycker vänstermajoriteten att de producenter som vill ansöka om gårdsförsäljning inte får ha öppet på söndagar. Det är orimligt och sätter rejäla käppar i hjulet för våra småskaliga företag i staden som bedriver alkoholproduktion. Att kunna gå en guidad visning, lära sig mer om ett visst öl eller cider och i samma veva köpa med sig några flaskor hem är inte den risk som förvaltningen påstår.

Ersättaryttrande av Maurice Forslund (KD)

Kristdemokraterna är positiva till den möjlighet till gårdsförsäljning som förväntas införas genom regeringens proposition 2024/25:86. Småskalig gårdsförsäljning kommer att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring och måltidsturism, samtidigt som detaljhandels-monopolet värnas. Inköp av alkoholhaltiga drycker genom gårdsförsäljning kommer sannolikt att bli av sällanköpskaraktär, och omgärdas av restriktioner som innebär att risken för negativ påverkan på folkhälsan eller skyddet av barn och unga är liten. I propositionen föreslås att gårdsförsäljning inte ska få bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00, samt att kommunen ska få besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas inom dessa ramar. Vid bestämmande av tiden ska det särskilt beaktas om gårdsförsäljningen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Situationer då det kan vara olämpligt med gårdsförsäljning vissa tider kan enligt propositionen exempelvis vara om det finns risk för att störningar uppkommer för närboende, eller om försäljningsstället är beläget i ett särskilt känsligt område t.ex. i närheten av skolor, ungdomsgårdar eller där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik.

Att inte alls tillåta gårdsförsäljning på lördagseftermiddagar eller söndagar motverkar syftet att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring och måltidsturism i Stockholm, utan att det är tydligt att det behövs för att motverka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Kristdemokraterna anser att bedömningen av om det eventuellt finns tider då det är olämpligt med

gårdsförsäljning behöver göras på ett betydligt mer nyanserat sätt än den generella inskränkning av försäljningstiderna för hela staden som förvaltningen föreslår.